

सोनोग्राफी व तत्सम केंद्रांच्या नोंदणी/नुतनीकरण
शुल्कापोटी जमा झालेल्या निधीच्या विनियोगाबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांक प्रचिनी -३१२५/ई-ऑ.क्र.९६४८९५)प्र.क्र.१५/कु.क.
१० वा मजला, बी विंग, गो. ते. रुग्णालय संकूल इमारत,
नवीन मंत्रालय, लो. टि. मार्ग, मुंबई -०९
दिनांक: २० फेब्रुवारी २०२५

वाचा

- सार्वजनिक आरोग्य विभाग शासन निर्णय क्रमांक - प्राचिनी -२०१२/प्र.क्र.१७२/कु.क. २, दि.३० मे २०१७
- अतिरिक्त संचालक, राज्य कुटुंब कल्याण कार्यालय, पुणे यांचे पत्र क्र.राकुकका/पीसीपीएनडीटी/कक्ष-८८/शुल्क विनियोग/३७३०-३३/२५, दि.२९.०९.२०२५.

प्रस्तावना -

गर्भधारणापूर्व व प्रसवपूर्व निदान तंत्र (लिंग निवडीस प्रतिबंध) अधिनियम १९९४ सुधारीत २००३ नुसार गुणवंश सल्लागार केंद्र, गुणवंश प्रयोग शाळा, गुणवंश उपचार केंद्र व सोनोग्राफी केंद्र यांची नोंदणी करतांना अधिनियमानुसार नोंदणी शुल्क जमा होते. महानगरपालिका व जिल्हास्तरावर अशाप्रकारे जमा होणा-या शुल्काच्या रकमेचा विनियोग केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक तत्वानुसार तसेच गर्भधारणापूर्व व प्रसवपूर्व निदान तंत्र (लिंग निवडीस प्रतिबंध) अधिनियम १९९६ मधीन नियम ५(२) मधील तरतुदीनुसार कसा करावा याबाबत संदर्भ क्रं १ अन्वये अदा करण्यात आलेल्या शासन निर्णयानुसार सविस्तर आदेश पारित करण्यात आलेले आहेत. सदर शासन निर्णयात समुचित प्राधिकाऱ्याने करावयाच्या बनावट (डिकॉय) प्रकरणातील साक्षीदार, गर्भवती स्त्रीचे संरक्षण, न्यायालयातील प्रकरणात लागणा-या विधी सल्लागार यांची फी, सामाजिक लेखापरिक्षण, समुचित प्राधिकारणाच्या व जिल्हा सल्लागार समितीच्या सभा, कार्यशाळा आयोजन, इंधन वंगण, कार्यालयीन खर्च छपाई, स्टीकर्स, वृत्तपत्र जाहीरात इत्यादी बाबीवर करण्यात यावयाच्या खर्चाच्या विनियोगाचा सुरक्षित उल्लेख आहे. या अधिनियमांतर्गत गुणवंश सल्लागार केंद्र, गुणवंश प्रयोग शाळा, गुणवंश उपचार केंद्र व सोनोग्राफी केंद्र यांची नोंदणी करतांना नोंदणी/नुतनीकरण शुल्क जमा होते. महानगरपालिका व जिल्हास्तरावर दि. ३१.१२.२०१४ अखेर जमा झालेले आणि यापुढे जमा होणा-या नोंदणी/नुतनीकरण शुल्काच्या रकमेचा विनियोग केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक तत्वानुसार तसेच गर्भधारणापूर्व व प्रसवपूर्व निदान तंत्र (लिंग निवडीस प्रतिबंध) अधिनियम १९९६ मधील तरतुदीनुसार या अधिनियमाची अंमलबजावणी करतांना विविध बाबींसाठी खर्च करण्याकरिता काही अटींच्या अधीन राहून शासनाची मान्यता देण्यात आली आहे. सदर शासन निर्णय सुधारित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय

संदर्भ क्रमांक ०१ येथील दि. ३०.०५.२०१७ हा शासन निर्णय अधिक्रमित करून गर्भधारणापूर्व व प्रसवपूर्व निदान तंत्र (लिंग निवडीस प्रतिबंध) अधिनियम १९९६ मधील नियम ५(२) मधील तरतुदीनुसार या अधिनियमाची अंमलबजावणी करण्याकरिता दि. ३१.१२.२०२४ अखेर जमा झालेले आणि यापुढे जमा होणा-या नोंदणी/नुतनीकरण शुल्काच्या रकमेचा विनियोग केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक तत्वानुसार तसेच गर्भधारणापूर्व व प्रसवपूर्व निदान तंत्र (लिंग निवडीस प्रतिबंध) अधिनियम १९९६ मधील नियम ५(२) मधील

तरतुदीनुसार विविध बाबींसाठी खर्च करण्याकरिता खालील अटींच्या अधीन राहून शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

महानगरपालिका / जिल्हा तसेच राज्यस्तरावर खालील बाबींवर खर्च करण्यासाठी मान्यता देण्यात येत आहे.

अ) महानगरपालिका / जिल्हास्तरावर

अ.क्र.	तपशील	खर्चाची मर्यादा (रुपयात)
१	प्रत्येक बनावट (डिकॉय केस) केसेसाठी डॉक्टर फी, लाभार्थी महिलासह त्याचे घरातील १ व्यक्ती व साक्षीदार यांना लागणारा खर्च	रु.५०,०००/-
२	बनावट (डिकॉय) केसमध्ये पुढील कायदेशीर प्रक्रियेकरिता महिलेची उपस्थिती राहील व कायदेशीर प्रक्रिया पूर्ण होण्यास मदत होईल या दृष्टीने प्रत्येक बनावट (डिकॉय) केसेस मधील उपस्थित महिलेला दयावयाची रक्कम.	रु.१,००,०००/-
३	न्यायालयीन प्रकरणांमध्ये विधीविषयक सल्ला घेण्यासाठीचे शुल्क तसेच स्पेशल कौन्सिल यांची नियुक्ती व त्यांना अदा करावायाचे शुल्क	प्रत्यक्ष खर्च
४	सामाजिक लेखा परिक्षण करण्यासाठी येणारा खर्च (Social audit and analysis of documents/Reports)	प्रत्यक्ष खर्च
५	महानगरपालिका / जिल्हा सल्लागार समिती व समुचित प्राधिकरण यांच्या सभा आयोजित करण्यासाठी येणारा खर्च	प्रत्यक्ष खर्च
६	वैद्यकीय अधिकारी, ग्रामीण रुग्णालय, प्राथमिक आरोग्य केंद्र, हेल्थ पोर्स्ट नगरपालिका व इतर दवाखाने यांच्या सभा आयोजनासाठी येणारा खर्च.	प्रत्यक्ष खर्च
७	कार्यशाळा आयोजनासाठी येणाऱ्या खर्चाची रक्कम अदा करणे.	रु.२०,०००/- (प्रती कार्यशाळा)
८	प्रत्येक जिल्हा समुचित प्राधिकरण यांचे वाहनांसाठी (इंधन व वंगण) येणारा खर्च. (वार्षिक मर्यादा रु.६०,०००/-)	रु. ५,०००/- (प्रती महिना)
९	कार्यालयीन खर्च /न्यायालयीन प्रकरणे/स्टेशनरी /झेरॉक्स इत्यादी प्रत्येक जिल्हा /महानगरपालिका तसेच तालुका/वॉर्ड समुचित प्राधिकरण यांचे स्तरावर येणारा खर्च. (वार्षिक मर्यादा रु.२४,०००/-)	रु. २,०००/- (प्रती महिना)
१०	समुचित प्राधिकारण निहाय छपाई, हस्तपत्रिका, स्टीकर्स इ. करीता येणारा खर्च. (वार्षिक मर्यादा रु.५०,०००/-)	रु.५०,०००/-
११	जिल्हा व महानगरपालिका समुचित प्राधिकरण यांचे स्तरावर टी. व्ही. केबल, वृत्तपत्र, जाहिरात इ. करीता येणारा खर्च. (वार्षिक मर्यादा रु.३,००,०००/-)	रु.२५,०००/- (प्रती महिना)

ब) राज्यस्तर -

अ.क्र.	तपशील	खर्चाची मर्यादा (रुपयात)
१	सामाजिक लेखापरिक्षणासाठीचा येणारा खर्च (Social audit and analysis of documents/Reports)	प्रत्यक्ष खर्च
२	न्यायालयीन प्रकरणांमध्ये विधीविषायक सल्ला घेण्यासाठीची फी तसेच स्पेशल कौन्सिल यांची नियुक्ती करण्यासाठी करावयाचा खर्च.	प्रत्यक्ष खर्च
३	राज्य पर्यवेक्षकीय मंडळाची सभा आयोजनासाठीचा खर्च	प्रत्यक्ष खर्च
४	राज्य समुचित प्राधिकरण समितीची सभा आयोजनासाठी येणारा खर्च	प्रत्यक्ष खर्च
५	राज्य स्तरीय सल्लागार समितीची सभा आयोजनासाठी येणारा खर्च	प्रत्यक्ष खर्च
६	राज्य पर्यवेक्षकीय मंडळाचे अशासकिय सदस्यांना बैठकीसाठी येणे-जाणेचा प्रत्यक्ष झालेला प्रवास खर्च देणे.	प्रत्यक्ष खर्च
७	तसेच राज्य सल्लागार समितीचे अशासकिय सदस्यांना बैठकीस उपस्थित राहणेसाठी येण्याजाण्याचा प्रत्यक्ष झालेला प्रवास खर्च देणे.	प्रत्यक्ष खर्च
८	राज्य स्तरावर /विभागीय स्तरावर/ जिल्हा /महानगरपालिका/ तालुका वॉर्ड समुचित प्राधिकरण यांच्या बैठका/ कार्यशाळा आयोजनासाठी येणारा खर्च.	प्रत्यक्ष खर्च
९	केंद्र शासन /सर्वोच्च न्यायालयाकडून प्राप्त झालेल्या मार्गदर्शक सूचना आदेशाची छपाई व इतर प्रपत्र पुस्तिका इ. छपाईसाठी येणारा खर्च (वार्षिक मर्यादा रु.५,००,०००/-)	रु.५,००,०००/-
१०	प्रत्येक बाबनिहाय वृत्तपत्र/ दुरदर्शनवर जाहिरात देण्यासाठी येणारा खर्च	रु. १,००,०००/- (बाबनिहाय)
११	टीन प्लेटस, प्लास्टिक डिस्प्ले बोर्ड तयार करण्यासाठी व महानगरपालिका/नगरपालिका इमारत/जिल्हा परिषद इमारत /उदयाने , रुग्णालये /तहसिल कार्यालये/गट विकास अधिकारी कार्यालये व माठया ग्रामपंचायती इ. ठिकाणी डिजिटल वॉल पॅटिंग , बॅनर, विनायल बोर्ड इ. लावण्यासाठी येणारा वार्षिक खर्चाची मर्यादा	
	तालुकास्तर	रु.२०,०००/-
	जिल्हा	रु.१,००,०००/-
	“अ”व “ब” श्रेणीच्या महानगरपालिका	रु.२,००,०००/-
	“क”व “ड” श्रेणीच्या महानगरपालिका	रु.१,००,०००/-
१२	पीसीपीएनडीटी अंतर्गत येणा-या विविध पोर्टल जसे की ऑनलाईन एफ फॉर्म , ऑनलाईन रजिस्ट्रेशन, कोर्ट केस ट्रॅकिंग , आमची मुलगी या पोर्टलचे वार्षिक देखभाल (मेन्टेनन्स अंन्ड सर्वर होस्टिंग) या अनुषंगाने येणारे सर्व खर्च.	प्रत्यक्ष खर्च

१३	जनजागृती फोल्डर, हॅण्डबिल्स, पुस्तिका, आवाहन पत्रे, रॅलीज मेळावे आयोजनासाठी येणारा खर्च (वार्षिक मर्यादा)	रु.२,००,०००/- (प्रती जिल्हा)
१४	राज्यस्तरीय समुचित प्राधिकरणे व त्यांनी प्राधिकृत केलेल्या अधिकाऱ्यांना जिल्हा/तालुका स्तरावर भेटी देण्यासाठी वाहनाच्या इंधन खर्चासाठी येणारा खर्च. (वार्षिक मर्यादा रु.३,००,०००/-)	रु.२५,०००/- (प्रती महिना)
१५	कुटुंब कल्याण कार्यालयातील पीसीपीएनडीटी बाबत कार्यालयीन खर्च, कंम्प्यूटर / लॅपटॉप/ प्रिंटर, स्टेशनरी, झोरॉक्स इ.करीता येणारा खर्च. (वार्षिक मर्यादा रु.५,००,०००/-)	रु. ५,००,०००/-
१६	सर्वोच्च न्यायालय / उच्च न्यायालयीन प्रकरणी टायपिंग/ झोरॉक्स व इतर बाबीकरीता खर्च. (वार्षिक मर्यादा रु.१,००,०००/-)	रु. १,००,०००/-

महानगरपालिका, जिल्हास्तर व राज्यस्तरावर करण्यात येणारी सर्व खरेदी शासनाची विहित कार्यपद्धती अनुसरुन करण्यात यावी. राज्यस्तरावर खर्च करण्यास मान्यता देण्यात आलेल्या उपरोक्त बाबीपैकी अनुक्रमांक ९,१०,११ व १२ येथील नमूद खर्च आयुक्त, आरोग्य सेवा तथा अभियान संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई यांच्या मान्यतेनंतर करण्यात यावा. उर्वरित बीबींवरील खर्च अतिरिक्त संचालक, आरोग्य सेवा, कुटुंब कल्याण, पुणे यांच्या मान्यतेने करण्यात यावा.

या आदेशाची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करण्यात यावी.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्य www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून, त्याचा संकेतांक २०२५०२२०१५१९५६६८१७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने सांक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसारव नावाने.

(वैभव ग. कोष्टी)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत -

- मा.मंत्री, सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण यांचे खाजगी सचिव
- मा.राज्यमंत्री, सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण यांचे खाजगी सचिव
- सचिव-१ व २, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचे स्वीय सहाय्यक
- आयुक्त, आरोग्य सेवा तथा अभियान संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई
- संचालक-१, आरोग्य सेवा आयुक्तालय, आरोग्य भवन, मुंबई
- संचालक-२, आरोग्य सेवा संचालनालय, पुणे
- अतिरिक्त संचालक, आरोग्य सेवा कुटुंब कल्याण, पुणे
- जिल्हाधिकारी (सर्व)
- आयुक्त, महानगरपालिका (सर्व)

- १०. उपसंचालक, आरोग्य सेवा (सर्व)
- ११. जिल्हा शल्य चिकित्सक, सामान्य रुग्णालय (सर्व)
- १२. वैद्यकीय अधिक्षक, ग्रामीण रुग्णालय/उप जिल्हा रुग्णालये (सर्व)
- १३. जिल्हा आरोग्य अधिकारी (सर्व)
- १४. महालेखापाल, महाराष्ट्र १/२ (लेखापरीक्षा) मुंबई/नागपूर
- १५. महालेखापाल, महाराष्ट्र १/२ (लेखा व अनुज्ञेयता) मुंबई/नागपूर
- १६. अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई
- १७. निवासी लेखापरिक्षा अधिकारी, मुंबई
- १८. जिल्हा कोषागार अधिकारी (सर्व)
- १९. निवडनस्ती (कु.क)